

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄

Ταχ. Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 15180 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: www.minedu.gov.gr
Πληροφορίες: Αν. Πασχαλίδου
Τηλέφωνο: 210-3443422

ΠΡΟΣ:

- Περιφερειακές Δ/σεις Εκπ/σης
- Σχολ. Συμβούλους Δ.Ε. (μέσω των Περιφερειακών Δ/σεων Εκπ/σης)
- Δ/σεις Δ.Ε.
- Γυμνάσια (μέσω των Δ/σεων Δ.Ε.)

ΚΟΙΝ.:

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής
Πολιτικής
info@iep.edu.gr

Θέμα: Οδηγίες για την εκπόνηση των Συνθετικών Δημιουργικών Εργασιών στο Γυμνάσιο (άρθρο 3 του Π.Δ. 126/2016) για το σχολικό έτος 2016-2017

Μετά από σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (πράξη 02/10-01-2017 του Δ.Σ) σας αποστέλλουμε τις παρακάτω οδηγίες για την εκπόνηση των Συνθετικών Δημιουργικών Εργασιών στο Γυμνάσιο (άρθρο 3 του Π.Δ. 126/2016) για το σχολικό έτος 2016-2017.

Ως τρόπος δουλειάς στη σχολική τάξη, οι δημιουργικές εργασίες μπορούν να αξιοποιούνται από εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων σε όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους και για όλα τα μαθήματα. Τα θέματα, η μορφή (κείμενο πολυτροπικό ή μη, κατασκευή, καλλιτεχνική δημιουργία κ.λπ.) και η διαδικασία υλοποίησης αυτών των εργασιών επιλέγεται ελεύθερα από τον/την εκπαιδευτικό, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του μαθήματος, σε συνδυασμό με τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών/τριών της συγκεκριμένης τάξης. Διευκρινίζεται ότι οι παρούσες Οδηγίες προτείνουν μια διαδικασία εκπόνησης Συνθετικών Δημιουργικών Εργασιών (Σ.Δ.Ε.) **ειδικά για την περίπτωση που ο εκπαιδευτικός επιλέξει να αξιοποιήσει την Σ.Δ.Ε ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης αντί της ωριαίας γραπτής δοκιμασίας του δεύτερου τετραμήνου.**

Α. Γενική Περιγραφή

Η Συνθετική Δημιουργική Εργασία (Σ.Δ.Ε.) εκπονείται εναλλακτικά αντί της ωριαίας γραπτής δοκιμασίας του δεύτερου τετραμήνου στα μαθήματα της ομάδας Β και ελέγχει την ικανότητα των μαθητών/τριών του Γυμνασίου:

- να αξιοποιούν πληροφορίες από το σχολικό εγχειρίδιο και από άλλες έγκυρες πηγές με βάση συγκεκριμένα ερωτήματα,
- να τις συνθέτουν σε ενιαίο σύνολο προκειμένου να απαντήσουν σε συγκεκριμένο ζητούμενο και
- να παρουσιάζουν την απάντησή τους είτε με τη μορφή γραπτού κειμένου μικρής έκτασης είτε με τη μορφή αναρτώμενης παρουσίασης (poster), ακολουθώντας συγκεκριμένες οδηγίες.

Πιο αναλυτικά μέσω των Σ.Δ.Ε. και ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών διδακτικών αντικειμένων, είναι δυνατό να αξιολογηθεί η ικανότητα των μαθητών/τριών να κατανοούν μια διδακτική ενότητα ενός γνωστικού αντικειμένου, να εντοπίζουν σε αυτήν χρήσιμες πληροφορίες για τη μελέτη του θέματος της εργασίας τους, να αναλύουν δεδομένα, να τα επεξεργάζονται κριτικά, να τα ερμηνεύουν, να συσχετίζουν γνωστές πληροφορίες με άλλες που τους δίνονται, προερχόμενες από ποικίλες πηγές ή πόρους, να συνδυάζουν ή να αντιπαραθέτουν δεδομένα και στη συνέχεια να τα συνθέτουν, ενδεχομένως υπό το πρίσμα της πρακτικής εφαρμογής των γνώσεων ή της μεταφοράς τους σε ένα καινούριο πλαίσιο (π.χ. στις σημερινές συνθήκες ζωής, στην καθημερινότητα κ.ο.κ.), και τελικά να απαντούν σε ορισμένο ζητούμενο που θέτει η εργασία τους πάνω στην εξεταζόμενη ύλη.

A1. Σκοπός

Ως εναλλακτική επιλογή αντί της ωριαίας γραπτής δοκιμασίας, οι Σ.Δ.Ε. επιδιώκουν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός παιδαγωγικού πλαισίου, εντός του οποίου οι μαθητές/-τριες εμπλέκονται σε μια διανοητική δοκιμασία κατά την οποία σκέπτονται με δημιουργικό τρόπο, επινοούν και αναστοχάζονται.

A2. Μορφή (άρ. 3 παρ. 1, Γ εδ. γ)

Ως προς τη μορφή τους, οι Σ.Δ.Ε. μπορεί να είναι **μικρής έκτασης κείμενα (300 λέξεων περίπου), απλά ή πολυτροπικά** (μπορούν να περιέχουν και εικόνες, γραφήματα, πίνακες κ.ά), ή **«αναρτώμενες παρουσιάσεις» (posters)**, τα οποία οι μαθητές/-τριες υποβάλλουν στον/στην εκπαιδευτικό ατομικά.

B. Οργάνωση

Προκειμένου να διευκολυνθεί η πρακτική εφαρμογή της διαδικασίας, όπως περιγράφεται στη συνέχεια, οι εκπαιδευτικοί που προτίθενται να αναθέσουν Σ.Δ.Ε. σε κάποιο μάθημα/κάποια μαθήματά τους και σε κάποιο τμήμα/κάποια τμήματά τους πρέπει να έχουν κατά νου ότι η διαδικασία αξιολόγησης, σε οποιαδήποτε μορφή της, συναρτάται στενά με τη διδασκαλία και σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να αιφνιδιάζει τους/τις μαθητές/τριες. Συνεπώς, θα πρέπει να έχει προηγηθεί εξοικείωση των μαθητών/τριών σε τέτοιου τύπου εργασίες κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας εντός της τάξης. Επίσης, απαραίτητο είναι οι εκπαιδευτικοί στον σχεδιασμό τους να λάβουν υπόψη τον ευρύτερο προγραμματισμό τόσο των Σ.Δ.Ε. όσο και των γραπτών δοκιμασιών στο β' τετράμηνο ανά τμήμα, έτσι ώστε **στη διάρκεια μιας σχολικής εβδομάδας να μην εμπλέκεται ένα τμήμα σε περισσότερες από τρεις (3) ωριαίες δοκιμασίες οποιασδήποτε μορφής αξιολόγησης** (δηλαδή είτε 2^η διδακτική ώρα της Σ.Δ.Ε. είτε ωριαία γραπτή δοκιμασία).

Δεδομένου ότι αυτού του είδους η διαδικασία εφαρμόζεται για πρώτη φορά στα Γυμνάσια, καλό είναι οι Διευθυντές/ντριες στα σχολεία να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών που προκρίνουν την εκπόνηση Σ.Δ.Ε., προκειμένου να συζητούν δυσκολίες, να κάνουν προτάσεις σχετικά με τη διαδικασία και τα βήματα υλοποίησης των Σ.Δ.Ε. και να ανταλλάσσουν καλές πρακτικές.

B1. Αριθμός Σ.Δ.Ε. ανά μαθητή/-τρια και ανά Εκπαιδευτικό

Κάθε μαθητής/-τρια είναι δυνατόν να κληθεί στο δεύτερο τετράμηνο να εκπονήσει τόσες Σ.Δ.Ε. όσα είναι και τα μαθήματα της Ομάδας Β΄ που διδάσκονται στην τάξη του/της. Ο/Η εκπαιδευτικός από την άλλη, ανάλογα με το τμήμα ή τα τμήματα στα οποία επιλέγει να αναθέσει Σ.Δ.Ε., εμπλέκεται στη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης τόσων εργασιών όσοι/-ες είναι και οι μαθητές/-τριές του στο/α αντίστοιχο/α τμήμα/τμήματα και μάθημα/μαθήματα.

B2. Ύλη Μαθημάτων/Διδακτικές Ενότητες και Χρόνος Εκπόνησης των Σ.Δ.Ε.

Οι Σ.Δ.Ε. αντιστοιχούν σε προειδοποιημένες ωριαίες γραπτές δοκιμασίες, ως εκ τούτου έπονται μιας ανακεφαλαίωσης και καλύπτουν ευρύτερη διδακτική ενότητα, για την οποία έχουν διατεθεί μέχρι τέσσερις (4) διδακτικές ώρες (άρ. 3 παρ. 1, Β α).

Ωστόσο προτείνεται η ανάθεση των Σ.Δ.Ε. κατά τάξη να γίνεται με τρόπο διαβαθμισμένο για καθεμιά από τις τρεις τάξεις, ως εξής:

Τάξεις Α΄ και Β΄: Περιεχόμενο διδακτικής/ών ενότητας/ων για την/τις οποία/ες έχουν διατεθεί μέχρι δύο (2) διδακτικές ώρες.

Τάξη Γ΄: Περιεχόμενο διδακτικής/ών ενότητας/ων για την/τις οποία/ες έχουν διατεθεί μέχρι τρεις (3) διδακτικές ώρες.

Οι συγκεκριμένες διδακτικές ενότητες καθορίζονται από τους/τις εκπαιδευτικούς με κριτήρια διδακτικά και παιδαγωγικά, όπως είναι, για παράδειγμα, η κεντρική σημασία ορισμένης ενότητας ενός διδακτικού αντικειμένου στη διδακτέα ύλη και η ανάγκη για βέλτιστη εμπέδωσή της, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών για ορισμένη ενότητα, το γεγονός ότι κάποια ενότητα προσφέρεται για πολυδιάστατη προσέγγιση, κ.ο.κ. Ο χρόνος εκπόνησης των Σ.Δ.Ε. επιλέγεται ελεύθερα από τον/την εκπαιδευτικό μέσα στο δεύτερο τετράμηνο του διδακτικού έτους.

Γ. Διαδικασία και διάρκεια εκπόνησης

Η διαδικασία της εκπόνησης των Σ.Δ.Ε. θα υλοποιηθεί συνολικά σε δύο διδακτικές ώρες εκ των οποίων η 1^η αφορά την προετοιμασία και η 2^η τη σύνταξή της. Η ανατροφοδότηση δίνεται από τον/την εκπαιδευτικό στους/στις μαθητές/τριες σε επόμενη διδακτική ώρα, στην οποία μπορεί να γίνουν και παρουσιάσεις των εργασιών όσων μαθητών/τριών το επιθυμούν.

1^η διδακτική ώρα: Προπαρασκευή

Ο/Η εκπαιδευτικός μετά την ανακεφαλαίωση στο συγκεκριμένο τμήμα της διδαχθείσας ύλης στο οποίο έχει επιλέξει να εντάξει τη Σ.Δ.Ε. δίνει σε κάθε μαθητή/-τρια αφενός το Παράρτημα 1, που παρουσιάζει τη δομή και των δυο τύπων ΣΔΕ (Γραπτή Αναφορά ή Αναρτώμενη Παρουσίαση/«poster») και τον τρόπο βιβλιογραφικής καταχώρισης των πηγών (σχολικό εγχειρίδιο και συμπληρωματικό υλικό) και αφετέρου το Παράρτημα 2 για τις Κλίμακες Διαβαθμισμένων Κριτηρίων Αξιολόγησης της Σ.Δ.Ε. με τα οποία θα αξιολογηθεί η εργασία τους.

Αφού δοθούν διευκρινίσεις για τα παραπάνω, ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει συμπληρωματικό υλικό στους/στις μαθητές/-τριες, που μπορεί να περιλαμβάνει δύο ή περισσότερα κείμενα μικρής έκτασης, απλά/συνεχή, μη συνεχή (πίνακες, γραφήματα, διαγράμματα κ.λπ.) ή μεικτά, προερχόμενα από το διδακτικό εγχειρίδιο ή έγκριτες πηγές. Το συμπληρωματικό υλικό το επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός κατά την κρίση του/της. Οι μαθητές/τριες το επεξεργάζονται συνεργαζόμενοι/ες σε ομάδες. Μελετούν το υλικό τους, το συζητούν, λύνουν απορίες, ώστε να προετοιμαστούν για να απαντήσουν στο συγκεκριμένο ερώτημα που θα τους δοθεί τη 2^η διδακτική ώρα.

Τέλος, ενημερώνονται ότι την επόμενη προκαθορισμένη 2η ώρα εκπόνησης της ατομικής τους Σ.Δ.Ε πρέπει να φέρουν μαζί τους στην τάξη τις οδηγίες και το συμπληρωματικό υλικό. Στην περίπτωση που επιλέξουν τον τύπο της Αναρτώμενης Παρουσίασης/«poster», πρέπει να φέρουν επιπλέον κάποια υλικά που ενδεχομένως κρίνονται απαραίτητα για την κατασκευή της (π.χ. χαρτί, ψαλίδι, κόλλα, χρώματα, φωτογραφίες/εικόνες κ.λπ.).

2^η διδακτική ώρα: Σύνθεση

Στη διάρκεια της 2^{ης} διδακτικής ώρας οι μαθητές/-τριες:

- Παραλαμβάνουν από τον/την εκπαιδευτικό το συγκεκριμένο προς διερεύνηση ερώτημα/θέμα της Σ.Δ.Ε., καθώς και τυχόν επιμέρους ερωτήσεις που το εξειδικεύουν.
- Έχοντας επιλέξει τον έναν από τους δύο τύπους της Σ.Δ.Ε. (Κείμενο/Γραπτή Αναφορά ή Αναρτώμενη Παρουσίαση/«poster»), συντάσσουν την εργασία τους εργαζόμενοι πλέον ατομικά και την παραδίδουν στο τέλος της ώρας.

Για τη διευκόλυνση των μαθητών/τριών, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δώσει επιμέρους ερωτήσεις, οι οποίες κατευθύνουν τους/τις μαθητές/τριες στην επεξεργασία του υπό διερεύνηση ερωτήματος/θέματος. Ενδεικτικά οι μαθητές/τριες θα μπορούσαν να κληθούν να ακολουθήσουν τα εξής βήματα:

1. Να εντοπίσουν στα κείμενα του σχολικού εγχειριδίου και του συμπληρωματικού υλικού τις πληροφορίες/γνώσεις που σχετίζονται με το ερώτημα/θέμα.
2. Να συνδέσουν λογικά τις παραπάνω πληροφορίες/γνώσεις και να προχωρήσουν στην ερμηνεία των παραγόμενων νοημάτων.
3. Να προβληματιστούν για την πρακτική εφαρμογή των πληροφοριών/γνώσεων ή για τη μεταφορά τους σε ένα νέο πλαίσιο (π.χ. στην καθημερινότητα, στις σημερινές συνθήκες κ.ο.κ.).

3η διδακτική ώρα: Ανατροφοδότηση και προαιρετική παρουσίαση εργασιών

Μετά τη διόρθωση των Σ.Δ.Ε. από τους/τις εκπαιδευτικούς, είναι δυνατόν να διατεθεί μία επιπλέον διδακτική ώρα, ώστε οι μαθητές/-τριες να παρουσιάσουν τις διορθωμένες εργασίες τους στην τάξη, εφόσον το επιθυμούν.

Όπως ειπώθηκε και εισαγωγικά, καλό είναι η Σ.Δ.Ε. να μην αξιοποιείται μόνο ως εναλλακτική διαδικασία αξιολόγησης αλλά να χρησιμοποιείται ως πρακτική στη διδασκαλία και τα αποτελέσματα της δουλειάς των μαθητών/τριών να εντάσσονται στη μαθησιακή διαδικασία κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού.

Δ. Αξιολόγηση

Οι Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες (Σ.Δ.Ε.) του Γυμνασίου προσμετρώνται στη βαθμολογία από τον/την οικείο/-α εκπαιδευτικό όπως μια προειδοποιημένη ωριαία γραπτή δοκιμασία και συνεκτιμώνται στην αξιολόγηση της επίδοσης του/της μαθητή/-τριας στο αντίστοιχο μάθημα για το Β΄ τετράμηνο, κατά το οποίο και κατατίθενται. Για τη διευκόλυνση της αξιολόγησής τους από τους/τις εκπαιδευτικούς και ταυτόχρονα για την καθοδήγηση των μαθητών/τριών στη βέλτιστη διαμόρφωση της παραδοτέας εργασίας τους προτείνονται κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων (βλ. Παράρτημα 2). Οι πίνακες του Παραρτήματος αναφέρονται στους δύο τύπους των Σ.Δ.Ε. (κείμενο ή «poster») και είναι σε κάθε περίπτωση ενδεικτικοί.

Σημειώνεται ότι

α) οι Σχ. Σύμβουλοι θα ενημερωθούν στις 20/1/2017 (ώστε να υποστηρίξουν κατάλληλα τις σχολικές μονάδες) σχετικά με την προτεινόμενη διαδικασία εκπόνησης των Σ.Δ.Ε.,

η οποία θα αποτιμηθεί από το ΙΕΠ κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά, προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες αναπροσαρμογές.

β) στην ιστοσελίδα του ΙΕΠ θα αναρτηθούν παραδείγματα θεμάτων στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Οδηγίες σύνταξης της Γραπτής Αναφοράς και της Αναρτώμενης Παρουσίασης/«poster» και οδηγίες για τη βιβλιογραφική καταχώριση

Παράρτημα 2: Κλίμακες Διαβαθμισμένων Κριτηρίων Αξιολόγησης της Σ.Δ.Ε. (για τη Γραπτή Αναφορά και την Αναρτώμενη Παρουσίαση/«poster»)

Οι διδάσκοντες/ουσες να ενημερωθούν ενυπόγραφα.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτ. Διανομή

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Δ/ση Σπουδών, Προγρ/των & Οργάνωσης Δ.Ε., Τμ. Α΄
- Αυτ. Δ/ση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
- Διεύθυνση Θρησκευτικής Εκπ/σης
- Δ/ση Ειδικής Αγωγής και Εκπ/σης